

DOI 10.31558/2307-2318.2023.2.2

УДК 658.1:075.8

JEL O31, L60, M11

Манн Р.В.

д.е.н., професор, зав. кафедри економіки та управління,
Черкаський державний технологічний університет
ORCID 0000-0003-3936-2677
e-mail: manruslan1@gmail.com

**ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ У ВИРОБНИЦТВО ДЛЯ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ
ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ**

Метою статті передбачено виявлення та систематизація ключових факторів впровадження інновацій, інтенсифікації процесів технологічного оновлення у виробництво, розкриття та обґрунтування розвитку технологій для стійкого розвитку промислових підприємств на системній основі. Розкрито можливості для стійкого розвитку промислових підприємств, які вводять інновації у виробництво. Визначено, що включення новітніх інновацій в промислове виробництво призводить до підвищення прибутковості промислових підприємств. Проаналізовано технологічний розвиток, що формувався в процесі становлення різних етапів цивілізації і є фундаментальним положенням сучасних концепцій природокористування та ресурсного забезпечення. Соціально-економічні відносини ґрунтувалися на принципах капіталізації, зростання прибутку, збільшення національного багатства і кожен історичний етап, який характеризувався певними досягненнями в розвитку матеріально-технічного виробництва, відтворювався в економічних теоріях вчених, які обґрунтовували рушійні сили та проблеми шляхів економічного розвитку. Тому проблема впровадження інновацій у виробництво для стійкого розвитку промислових підприємств вимагає нових досліджень в даному напрямку.

Ключові слова: промисловість, інноваційне виробництво, індустріальна економіка, стійкий розвиток, економічна модель.

Табл. 1, Літ. 13.

Mann R.V.

Doctor of Economics, Full Professor, Head of the Department of Economics and Management,
Cherkasy State Technological University
ORCID 0000-0003-3936-2677
e-mail: manruslan1@gmail.com

**IMPLEMENTATION OF INNOVATIONS IN PRODUCTION
FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF INDUSTRIAL ENTERPRISES**

The purpose of the article is to identify and systematize the key factors of innovation implementation, intensification of technological renewal processes in production, disclosure and justification of technology development for sustainable development of industrial enterprises on a systematic basis. The possibilities for sustainable development of industrial enterprises that introduce innovations into production are revealed. It is determined that the inclusion of the latest innovations in industrial production leads to an increase in the profitability of industrial enterprises. The author analyzes technological development, which was formed in the process of formation of different stages of civilization and is a fundamental provision of modern concepts

of nature management and resource provision. Socio-economic relations were based on the principles of capitalization, profit growth, and increase of national wealth, and each historical stage, characterized by certain achievements in the development of material and technical production, was reproduced in the economic theories of scientists who substantiated the driving forces and problems of economic development. Therefore, the problem of introducing innovations into production for the sustainable development of industrial enterprises requires new research in this area. The conducted research made it possible to highlight and systematize the key factors of the introduction of innovations, intensification of the processes of technological renewal in production, to reveal and substantiate the impact of technological development on the sustainable development of industrial enterprises. Thus, according to the results of our research on the theory and practice of socio-economic development of Ukraine, it should be noted that the development of the domestic economy today is inefficient, taking into account national characteristics. This requires creating the preconditions for the formation and mobilization of internal reserves for sustainable economic development and, above all, the country's existing intellectual potential, which is transformed into technological upgrades.

Keywords: industry, innovative production, industrial economy, sustainable development, economic model.

Постановка проблеми. Розвиток інновацій в промисловості призводить до змін у економічному середовищі, а саме: промислові підприємства різні за комунікаціями, напрямленнями, способами управління тощо. Включення новітніх інновацій в промислове виробництво призведе до підвищення прибутковості промислових підприємств, а технологічний розвиток, що формувався в процесі становлення різних етапів цивілізації і є фундаментальним положенням сучасних концепцій природокористування та ресурсного забезпечення. Впровадження інновацій у виробництво для стійкого розвитку промислових підприємств сприяє раціоналізації управлінських рішень, стимулює нові досліджень в даному напрямку у сьогоденні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивченням питань впровадження інновацій у виробництво для стійкого розвитку промислових підприємств займається небагато науковців. Основні економічні дослідження спрямовані на визначення загальних критеріїв чіткого розуміння економіки майбутнього та ролі нових технологічних змін в економічних процесах, під впливом яких окреслюються найважливіші орієнтири і загальні принципи. Окремі аспекти вивчалися такими вітчизняними та зарубіжними вченими, як І. Гриник, М. Дорош [1-2], А. Ребенок [3], Є. Сахно [4], О. Данніков [5], Е. Лора [6], А. Тагієв, К. Накахара [7-8], Т. Алієв, Г. Белякова та інші [9-13]. Однак зростаюча роль технологічного розвитку в соціально-економічних процесах вимагає подальших досліджень з метою виявлення інструментів посилення технологічних змін у сферах інновацій підприємства з метою зосередження уваги на стратегії сталого розвитку. Багато наукових праць присвячено становленню інформаційних складників суспільства майбутнього, що поєднує технології, методологію обробки і зміни фундаментальних знань, а також використання новітніх технологій на різних етапах розвитку суспільства [3]. Зокрема, І. Гриник, М. Дорош та К. Накахара визначають обов'язковою функцією суспільства – інформативність, яка необхідна для навчання, формування знань, а також для створення умов успішного обміну, без різного роду кордонів [1; 7]. О. Данніков в своїх дослідженнях аналізує історичну складову інформаційних процесів та визначає, що інформаційний обмін супроводжує етапи розвитку цивілізації та набуває домінування у всіх суспільствах [5]. На думку вченого, особливості сьогодення визначають масштаби використання інформації і надають можливість розкрити інформаційну епоху, як етап глобалізації. Також О. Данніков визначив фундаментально важливим пунктом новизну суспільства, що побудовано завдяки збору, аналізу та передачі інформації як джерела продуктивності. В своїх роботах О. Данніков стверджує, що важливість інформації, знань, зміни напрямків їх використання, призводить до переважання глобальних, мережових

структур, які змінюють колишні форми особистої та матеріальної залежності. Проблема впровадження інновацій у виробництво для стійкого розвитку промислових підприємств все частіше стає предметом наукових досліджень, особливо в умовах криз сьогодення і війни. Ці питання є актуальними і потребують подальшого аналізу і дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою статті передбачено виявлення та систематизація ключових факторів впровадження інновацій, інтенсифікації процесів технологічного оновлення у виробництво, розкриття та обґрунтування розвитку технологій для стійкого розвитку промислових підприємств на системній основі.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні в економічній науці формуються фундаментальні риси економіки майбутнього – інформаційна економіка, яка визначає зміст підходів у формуванні нової парадигми технологічного оновлення промислових підприємств і подальшого розвитку інструментарію і концепцій економіки. Сьогодні привертає увагу наукова робота Д. Белла – видатного американського соціолога, основоположника концепції постіндустріального суспільства. Це дослідження показує основні елементи і обґрунтоване розуміння процесів, які відбуваються в економіці та соціальній сфері [1]. На думку Д. Белла, основою постіндустріального суспільства є перехід від масового виробництва машин і речей (індустріалізм) до розгортання сфери послуг, що пов'язані з освітою, охороною здоров'я, науковими дослідженнями та управлінням. Так, одним з основних завдань промислових підприємств для поступового переходу до стратегії розвитку в глобальній конкуренції є технологічне оновлення на фундаменті нових знань, інтелектуальних технологій, автоматизації, робототехніки тощо. Разом з тим, трансформаційні зміни в економічно розвинених країнах підтверджують, що в сучасній практиці спостерігається тенденція до швидкого переходу від традиційно прийнятих ринкових цілей (матеріальні блага і дохід для забезпечення зростання прибутку) до створення економічних благ із збереженням природного потенціалу як регіонів, так і суспільства в цілому [10; 12].

Однак в умовах міжнародної гіперконкуренції та необхідності економічної безпеки, за рахунок прискореного економічного зростання, виникає доцільність якісної модернізації технологій на основі інновацій, цифрової економіки та розширення сфери застосування інформаційних систем і високотехнологічних процесів. Оскільки зміна технологічних систем породжує безліч новітніх економічних процесів, що вимагають теоретичних досліджень і прогнозування, впроваджуються нові поняття, які розкривають сутність технологічного оновлення економічного розвитку сьогодення. Питання методологічних та концептуальних підходів щодо забезпечення технологічного оновлення промислових підприємств є предметом багатьох дискусій і досліджень. Звертається увага на проблеми виявлення ключових позицій технологічного оновлення, обґрунтування ролі держави в технологічному розвитку, взаємозв'язку технології та інновацій тощо. Про це свідчить еволюція інноваційної теорії, яка є частиною фундаменту методології технологічного оновлення і аналіз періоду техніко-економічної парадигми економічного розвитку, в якому фактор технології розрізняється в різних моделях, концепціях і наукових ідеях.

Особливим поняттям, яке розглядає необхідність передачі виконавчої влади в руки фахівців (інженерів, організаторів виробництва, вчених, особистостей, які здатні приймати політичні рішення на основі наукових досліджень і в інтересах суспільства), є технократія – установка на метод управління технологією за допомогою самої технології, яка застосовується відповідно до рівня розвитку суспільства [5; 7]. Висновок авторів про позиції технократії полягає в тому, що вона відіграє важливу роль у соціально-економічних процесах, оскільки забезпечує реалізацію процесу управління, а інтелектуальні технології є невід'ємною частиною системи управління та національної безпеки кожної країни. Безперечним є той факт, що поєднання тенденцій розвитку науки, інновацій, технологій та інституційної підтримки їх розвитку на макрорівні є визначальним для технологічного оновлення мікрорівневих утворень.

Будь-яка країна розробляє власну концепцію свого розвитку, яка, згідно з дослідженням О. Шнипка, спирається на три основні теорії: інноваційна теорія Й. Шумпетера, новаторська теорія інституційних змін Д. Норта і загальна теорія систем [13]. Відповідно до загальної теорії систем, під інноваційною системою слід розуміти сукупність інституційних утворень, діяльність яких спрямована на відтворення знань, наукової інформації та інновацій шляхом консолідації науки, освіти, бізнесу і держави на взаємовигідній основі для підвищення економічного потенціалу країни або регіону [8]. У працях О. Шнипка розглядається роль інновацій і технологій як визначна рушійна сила в розвитку суспільно-економічних формацій. Він розкрив взаємозв'язок між інноваціями і технологічними процесами в економічних системах, розглянув основні категорії, які відтворює цей напрямок досліджень.

Щодо Національної інноваційної системи, вона визначається законодавством України як сукупність законодавчих, структурних і функціональних компонентів (інститутів), які беруть участь у створенні та застосуванні наукових знань і розширенні інноваційного процесу [5]. Таким чином, слід виділити два основних напрямки, характерні для періоду становлення інформаційного суспільства в Україні. Перший напрямок має передбачати вибір напрямків, в яких найважливіші пріоритети науково-технічного розвитку мають бути пов'язані з масштабними проривними проектами. Другий напрямок – має забезпечити довгострокову роботу в галузі зміцнення всіх національних інноваційних підсистем, які разом утворюють життєздатну систему інноваційної діяльності [3]. Однак слід зазначити, що стосовно мікрорівня, переважна більшість дослідників повторно визнають методологію системного підходу до технологічних інновацій та їх придбання з точки зору прискорення науково-технічного прогресу принципово важливою. Це підтверджується практичними аспектами даного напрямку досліджень, оскільки технологічне оновлення визначається необхідністю впровадження системних заходів щодо використання розробок у виробництві.

Відповідно, до об'єктів технологічного оновлення відноситься результат науково-технічного прогресу: технологічне рішення, нова технологія, нове обладнання. Їх реалізація повинна бути науково обґрунтованою, з передбачуваною успішною адаптацією до вимог середовища і дотриманням термінів реалізації. Результати теоретичних досліджень дозволяють розглядати технологічне оновлення як систему (табл. 1).

Зокрема, на підприємствах щодня можуть проводитися технологічні модернізації, а технологічні зміни, що охоплюють всі інші рівні, передбачають застосування більш тривалих термінів – більше одного року. Слід також зазначити, що важливими чинниками повільних темпів технологічного оновлення промислових підприємств є нестача необхідних кадрів, фінансове, інвестиційно-інноваційне, інформаційне, нормативно-правове забезпечення. Тому ті підприємства, в яких технологічне оновлення організовано на інноваційній основі, вважаються інноваційно-орієнтованими.

Інновація полягає в генерації нової ідеї та її реалізації в новому продукті, що веде до динамічного зростання економіки і збільшення зайнятості, а також створення чистого прибутку для інноваційного комерційного підприємства.

Макрорівневий аналіз інноваційної діяльності на промислових підприємствах нашої країни має такі етапи, а саме:

1. Виконання науково-технічної роботи.
2. Тестування нових продуктів або стимулювання технологічних процесів роботи.
3. Розвиток і створення інфраструктури.
4. Навчання для розвитку інноваційної діяльності.
5. Збереження інтелектуальної власності.
6. Створення нових продуктів.

Таблиця 1 – Логічне представлення технологічного оновлення у вигляді системи

Проблемні аспекти внутрішнього і зовнішнього середовища	Технологічне оновлення інструментів	Трансформаційні процеси	Результат
Високий ступінь зносу обладнання	Заміна, капітальний ремонт, перебудова обладнання	Впровадження нових технологій, випуск нової продукції, зростання продуктивності праці	Екологічність виробництва, інноваційність, більш повне задоволення споживчого попиту, зростання прибутку
Низький рівень технологічного оновлення потенціал	Впровадження новітньої техніки та технологій	Технічний розвиток виробництва, розробка систем управління	Раціональне, екологічне виробництво, технологічні інновації, рентабельність
Брак висококваліфікованих кадрів	Підвищення кваліфікації співробітників	Стимулювання та пошук шляхів продовження освіти	Зростання людського капіталу, інтелектуалізація виробничих процесів
Низький рівень інвестиційної та інноваційної політики	Розробка політики технологічного оновлення	Автоматизація і механізація виробництва і економіка процеси, комп'ютерні технології	Раціональне, екологічне виробництво, технологічні інновації, рентабельність, інтелектуалізація виробничих процесів

Джерело: власна розробка автора

Продукцією інноваційних підприємств є: інноваційні проекти; технологічні процеси; науково-технічні досягнення, принципово нова і вдосконалена продукція. Для того щоб розвивати макрорівень економіки, необхідно визначити його критерії. Ці критерії забезпечують ефективне спрямування на розвиток інноваційної економіки, охорону навколишнього середовища. У наукових дослідженнях економічної практики основним критерієм є валовий внутрішній продукт. Факторами створення ВВП є: якісні та кількісні вигоди від природних ресурсів; якість параметрів і обсяг основного капіталу; в рамках факторів національної економіки оптимальний поділ високої якості. Крім цих критеріїв, існують такі, на основі яких вибирається інноваційна економіка: спрямованість екологічної проблеми; продуктовий рівень інновацій; соціально-економічні відносини.

У сучасних умовах інновації розвиваються не тільки за рахунок випуску нової продукції або використання технологій, розробляється державна політика у сфері наукових інновацій за такими напрямками [8]:

визначення стратегічних напрямів освіти та розвитку державної інноваційної системи;

формування сприятливих умов фінансування інноваційних проектів, залучення та заохочення інвестицій;

формування інформаційного банку науково-інноваційних проектів;

інтеграційні центри науки, освіти і підприємництва, технопарки, науково-технологічні парки, технологічний інкубатор, інноваційні фонди, інновації;

створення *high-tech* галузей, ринків та виходу на зовнішні ринки;

вивчення інноваційного досвіду розвитку, використання його для розробки стратегії розвитку.

Активізація інноваційної діяльності залежить від ефективності інноваційної діяльності суспільства, завдяки цьому держава повинна проводити роботу над ефективністю, а саме: формувати законодавчу базу для інноваційної діяльності, використовувати інформаційну базу, навчати персонал в сфері інноваційної діяльності. В той же час з боку держави інновації стимулюються двома методами: державним виконанням проектів наукових досліджень і верифікацією. Особливостями цих проектів є поділ наукових ресурсів за різними напрямками наукових досліджень залежно від державної наукової структури. У нашій країні економічний та стратегічний розвиток дає можливість використання науково-технічних змін на підприємствах країни. Вчені виділяють три види ефектів промислових підприємств, а саме [9]:

Первинний економічний ефект визначається в ході роботи з планом, тому вважається економічним ефектом.

Очікуваний економічний ефект визначається після прийняття рішень.

Фактичний ефект визначається після закінчення роботи.

Можна зробити висновок, що економічний ефект – це загальний показник прибутку і збитку. Ефективність інноваційної діяльності оцінюється конкурентоспроможністю нової продукції та її рекламою, маркетинговими рішеннями, представленістю на внутрішньому і зовнішньому ринках. В умовах ринкової економіки є необхідність у підвищенні значення ефективності використання різних робіт з метою створення інновацій. Принцип оцінки ефективності на виробництві полягає в її співвідношенні і порівнянні ефекту і витрат. Створюються технопарки, очікується впровадження різних проектів з метою реалізації регіональних технопарків, які після формування повинні пройти випробування. Визначено основні концепції макrorівневого аналізу промислових підприємств:

сприяння інноваційному підприємництву та формуванню умов для розвитку нових видів діяльності, зміцнення передових технологій;

формування технопарків та інноваційних зон для розвитку та використання наукомісткої продукції та технологій;

організація діяльності Державного фонду розвитку інформаційних технологій інноваційного бізнесу та розвитку економічних досліджень;

сприяння розвитку інноваційного потенціалу, передбаченого Державною програмою на довгостроковий період;

формування національної інноваційної системи в Україні, отримання та розширення нових знань і технологій.

Найважливіші напрями розвитку національної економіки України та її цільові стратегічні орієнтири визначають перехід промислових підприємств до сучасних моделей управління, що об'єднують підсистеми, які забезпечують їх адаптацію в ринкових умовах. Необхідність такої адаптації суттєво впливає на стійкі конкурентні позиції підприємств і ставить технологічне оновлення як пріоритетний інструмент їх значного економічного зростання. Управління технологічним оновленням застосовує ефективні методи та інструменти, які забезпечать послідовність робіт, формування відповідних організаційних структур, що забезпечує технологічний розвиток промисловості підприємств, тому метою є формування впливів на керовану систему за допомогою системи управління.

Одним з варіантів модернізації є підтримка технологічної бази: капітальний ремонт обладнання, технічне переоснащення підприємства, заміна вживаного обладнання на нове, а також заміна окремих вузлів і деталей обладнання. Розвиток технологічної бази має включати такі варіанти технологічного оновлення, як модернізація, технічне переоснащення, реконструкція тощо. Для того щоб визначити доцільність технологічного оновлення підприємства, необхідно оцінити всі доходи і витрати в разі експлуатації старого обладнання і закупівлі нового. Суть цього методу полягає в забезпеченні рішення про заміну використовуваного обладнання на нове. З можливих варіантів придбання нового обладнання доцільно вибрати оптимальний для конкретного виду виробництва. Аналіз кожного з альтернативних варіантів оцінки якості та ефективності технологічного

оновлення підприємства повинен проводитися на етапах. Попередній аналіз – дозволяє оцінити прибуток від вибору варіанту продовження. Маркетинговий аналіз – надає оцінку попиту і можливостей збуту продукції, що випускається після модернізації. Технічний аналіз – визначає типи обладнання або технології, оптимальні для мети оновлення, з можливістю залучення експертів. Фінансово-економічний аналіз – включає аналіз основних фінансово-економічних показників за попередні кілька років та поточний фінансовий стан підприємства, прогноз витрат і прибутку, оцінку ефективності оновлення.

Висновки. Проведені дослідження дали можливість висвітлити та систематизувати ключові фактори впровадження інновацій, інтенсифікації процесів технологічного оновлення у виробництво, розкрити та обґрунтувати вплив розвитку технологій на стійкий розвиток промислових підприємств. Таким чином, за результатами наших досліджень з теорії та практики соціально-економічного розвитку України слід зазначити, що розвиток вітчизняної економіки в сьогоденні є малоєфективною, з урахуванням національних особливостей. Технологічне оновлення є запорукою успішної роботи підприємств різних галузей, які пропонують ряд можливостей для досягнення ефективного розвитку і адекватного реагування на зміни зовнішнього і внутрішнього середовища. У зв'язку з цим існує постійна необхідність формування ефективної методології оцінки якості та ефективності технологічних інновацій на підприємствах, враховуючи комплексність і багатогранність вивчення окреслених питань. З появою ризиків для вітчизняної промисловості, необхідні подальші дослідження щодо забезпечення їх технологічного оновлення, що підкреслює необхідність визначення найбільш ефективних методів оцінки якості та ефективності. При прийнятті рішення про технологічну модернізацію необхідно враховувати зміни всіх техніко-економічних характеристик модернізації і модернізацію в два етапи з порівнянням якості та ефективності, а саме: придбання нового та подальше використання старого обладнання і альтернативні модернізації. Структурна перебудова національної економіки, яка забезпечить її стійке зростання і сталий розвиток у найближчому майбутньому, можлива лише на інтелектуальній, економічній та організаційній основі, заснованій на високотехнологічному типі відтворення. Це вимагає створення передумов для формування та мобілізації внутрішніх резервів сталого економічного розвитку і, перш за все, наявного в країні інтелектуального потенціалу, який трансформується в технологічне оновлення.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Гриник І.В., Дорош М.С. Особливості розробки проекту при реалізації ділової стратегії підприємства. *Економіка: проблеми теорії та практики*: Зб. наук. праць. 2014. Т. III. Вип. 232. С. 773-780.
2. Дорош М.С., Ясько А.Г. Процеси взаємодії проектного та традиційного менеджменту. *Управління проектами: стан та перспективи – 2015*: матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції (Миколаїв, 21 жовтня 2015 р.). Миколаїв, 2015. С. 141-143.
3. Ребенок А.В. Управління інвестиційним проектом як інструментом реалізації стратегії підприємства. *Актуальні проблеми економіки*: науковий економічний журнал. 2016. № 1. С. 154-159.
4. Сахно Є.Ю., Ясько А.Г. Дослідження процесу розробки стратегії проекту. *Актуальні проблеми економіки*: науковий економічний журнал. 2015. № 3. С. 85-91.
5. Данніков О.В. Оцінка факторів ситуаційного впливу на процес формування стратегій розвитку підприємства. *Вчені записки*: Зб. наук. праць. 2016. С. 62-73.
6. Lora E., Pagos C. Face-to-Face with Productivity. *Finance & Development*. 2011. Vol. 48. № 1. P.14-21.
7. Nakahara K. Fostering and Managing Technical Innovation. A Practice of Japanese Manufacturing Company (Instructional Design), Yokohama. URL: <https://jp.linkedin.com/in/koko-nakahara-cptd-016170a> (дата звернення: 30.06.2023).

8. Tagiev A.G., Aslanzadeh I.A. *Innovative Management*. Baku, 2017. 635 p.
9. Aliyev T. *Innovative development of Azerbaijani industry*. Baku, 2014. 567 p.
10. Belyakova G.Ya., Chayran Yu.A. *Factors influencing the development of innovative activity*. Baku, 2014. 452 p.
11. State Program for Industrial Development in the Republic of Azerbaijan for 2015–2020. URL: <https://www.fao.org/faolex/results/details/fr/c/LEX-FAOC175121/> (дата звернення: 30.06.2023).
12. Федулова Л.І. Сьомий технологічний уклад: міфи, реальність та перспективи. *Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. Серія: Економічна теорія та право*. 2012. № 01(8). С. 7-17.
13. Шнипко О.С. Інноваційно-технологічне оновлення економіки як показник цивілізаційної успішності країни (компаративне співвідношення США та України). *Фінанси України: Науково-теоретичний та інформаційно-практичний журнал*. 2011. № 8. С. 3-14.

REFERENCES

1. Hrynyk, I.V., Dorosh, M.S. (2014). Osoblyvosti rozrobky proektu pry realizatsii dilovoi stratehii pidpriemstva [Peculiarities of project development in the implementation of the business strategy of the enterprise]. *Ekonomika: problemy teorii ta praktyky: Zbirnyk naukovykh prats - Economics: problems of theory and practice: Collection of scientific papers*, T. III, vol. 232, pp. 773- 780. (in Ukrainian).
2. Dorosh, M.S., Yasko, A.H. (2015) Protsesy vzaiemodii proektnoho ta tradytsiinoho menedzhmentu [Processes of interaction between project and traditional management]. *Upravlinnia proektamy: stan ta perspektyvy - 2015: X Mizhnarodna naukovo-praktychna konferenciya* (Mykolaiv, October 21nd, 2015). Mykolaiv. (in Ukrainian).
3. Rebenok, A.V. (2016). Upravlinnia investytsiynym proektom yak instrumentom realizatsii stratehii pidpriemstva [Investment project management as a tool for implementing the enterprise strategy]. *Aktualni problemy ekonomiky: naukovyi ekonomichnyi zhurnal - Actual problems of economy: scientific economic journal*, № 1, pp. 154-159. (in Ukrainian).
4. Sakhno, Ye.Iu., Yasko, A.H. (2015). Doslidzhennia protsesu rozrobky stratehii proektu [Research of the process of developing a project strategy]. *Aktualni problemy ekonomiky: naukovyi ekonomichnyi zhurnal - Actual problems of economy: scientific economic journal*, № 3, pp. 85-91. (in Ukrainian).
5. Dannikov, O.V. (2016). Otsinka faktoriv sytuatsiinoho vplyvu na protses formuvannia stratehii rozvytku pidpriemstva [Evaluation of factors of situational influence on the process of forming enterprise development strategies]. *Vcheni zapysky: zbirnyk naukovykh prats - Scientific notes: a collection of scientific papers*, vol. 2, pp. 62-73. (in Ukrainian).
6. Lora, E., Pagos, C. (2011). Face-to-Face with Productivity. *Finance & Development*. Washington, Vol. 48, № 1.
7. Nakahara, K. (2011). *Fostering and Managing Technical Innovation. A Practice of Japanese Manufacturing Company (Instructional Design)*, Yokohama, Japan. Available at: <https://jp.linkedin.com/in/koko-nakahara-cptd-016170a> (accessed June 30, 2023).
8. Tagiev, A. G., Aslanzadeh I. A. (2017). *Innovative Management*. Baku. (in Azerbaijan).
9. Aliyev, T. (2014). *Innovative development of Azerbaijani industry*. Baku. (in Azerbaijan).
10. Belyakova, G.Ya., Chayran, Yu.A. (2014). *Factors influencing the development of innovative activity*. Baku. (in Azerbaijan).
11. State Program for Industrial Development in the Republic of Azerbaijan for 2015–2020. Available at: <https://www.fao.org/faolex/results/details/fr/c/LEX-FAOC175121/> (accessed June 30, 2023).
12. Fedulova, L.I. (2012). Somyŭ tekhnolohichnyŭ uklad: mify, realnist ta perspektyvy [The Seventh Technological Order: Myths, Reality and Prospects]. *Visnyk Natsionalnoi*

yurydychnoi akademii Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho. Serii: Ekonomichna teoriia ta pravo - Bulletin of the Yaroslav Mudryi National Law Academy of Ukraine. Series: Economic theory and law, № 01(8), pp. 7-17. (in Ukrainian).

13. Shnyenko, O.S. (2011). Innovatsiyno-tehnolohichne onovlennia ekonomiky yak pokaznyk tsyvilizatsiynoi uspishnosti kraïny (komparatyvne spivvidnoshennia SShA ta Ukraïny) [Innovative and technological renewal of the economy as an indicator of civilizational success of the country (comparative ratio of the USA and Ukraine)]. *Finansy Ukraïny: Naukovo-teoretychnyi ta informatsiino-praktychnyi zhurnal - Finans Ukraïny: Scientific-theoretical and informational-practical journal, № 8, pp. 3-14. (in Ukrainian).*